

**Trevor Bryce, *Warriors of Anatolia –
A Concise History of the Hittites (2023)*,**

Bloomsbury, paperback (hardback original fra 2019), 189,95 kr (SAXO)

Anmeldt af Lisa Bukhave

Bogen *Warriors of Anatolia – A Concise History of the Hittites (2023)* åbner dørene for folk med en interesse for hittitterne, men uden de store forkundskaber inden for feltet. Hittitterne havde en enorm indvirkning på Anatolien, Levanten, Egypten, Mesopotamien og det græske område, og med fortsatte udgravninger finder man flere og flere fund fra dette store imperium. Hittitternes historie burde derfor være af interesse for mange forskellige forskningsområder.

Warriors of Anatolia er Trevor Bryces, professor ved University of Queensland, Australien, seneste bog om hittitterne, og en af de nyeste engelsksprogede bøger om emnet. Trevor Bryce har en lang række udgivelser om hittitterne bag sig, blandt andet: *The Kingdom of the Hittites* (1998), *Life and Society in the Hittite World* (2002) og *The World of the Neo-Hittite Kingdoms* (2012). Med *Warriors of Anatolia* har han sat sig for at give en mere populærvidenskabelig introduktion til hittitternes historie og civilisation - fra de første konger og til rigets fald omkring år 1200 f.v.t. Først udgivet i 2019 som hardback er den nu kommet i en paperback udgave som denne anmeldelse er baseret på.

Modsat Bryces bog om emnet fra 1999, *Kingdom of the Hittites*, er denne bog både kortere og mere tilgængelig. Bryce nævner selv i sin introduktion, at bogen er henvendt til studerende og almene læsere, men samtidig gør den mere end blot skrabe overfladen på hittitternes lange historie. Både det at bogen er skrevet på engelsk og i et mindre højtideligt sprog bidrager til, at den adskiller sig fra meget andet litteratur om hittitterne, der oftest er skrevet på tysk eller er ganske komplicerede (det sidste kan blandt andet opleves i Bryces førnævnte bog fra 1999). Bogen skal derfor også ses som en slags nytænkning af, hvordan man kan formidle historien om hittitterne, hvilket opsummeres af Bryce selv i følgende:

“At times, I’ve gone out on a bit of a limb with what I’ve proposed. And there are times when I’ve asked you, the reader, to join me. Scattered throughout the book are problems and questions I’ve invited you to consider. Are you prepared to take up the invitation? A fresh pair of eyes may just possibly see things that have escaped the scrutiny of professional scholars.” (Bryce 2023, 3).

Bogen er inddelt i 25 kapitler, som alle er af en overskuelige længde. Første kapitel begynder med en generel introduktion til forskningshistorien i både det hittitiske sprog og hittitterne som folk. Dette følges i kapitel to med en introduktion til hittitternes skrift-tradition og en overordnet opsummering af indholdet af alle de store mængder af kileskrifttavler, man har fundet under arkæologiske udgravninger af især hittitternes hovedstad Hattusa. De første to kapitler skal derfor ses som baggrunden for ikke blot studiet af hittitterne, men også baggrunden til den historie Bryce skal fortælle i det følgende. Disse introducerende kapitler er konkrete, uden at være for specialiserede, og kan følges selvom man ikke har nogen tidligere kundskaber i hittitisk eller lingvistik – og om ikke andet kan give de som er ubekendte med det hittitiske sprog en interesse for at lære det.

Det følgende kapitel gennemgår hittitternes tidlige historie; fra de Assyriske handelskolonier, indoeuropæiske sprogs indtog og begyndelsen på det Hittitiske imperium med den mere eller mindre sagnomspundne konge Labarna. Kapitlet beretter også hvordan hittitternes hovedstad Hattusa blev grundlagt og dermed begyndelsen af Hattusili I regeringstid (1650-1620 fvt.). Herefter følger en historisk gennemgang af de hittitiske konger og centrale begivenheder i deres regeringsperioder. Undervejs findes kapitler, som på et mere generelt plan introducerer forskellige aspekter af hittitisk kultur og hverdagsliv. Kapitlerne 13-16 har derfor mere konkrete temaer, uden at afvige for meget fra den hittitiske kongerække. Skulle man på noget tidspunkt miste overblikket over, hvor man er tidsmæssigt i hittitternes historie, findes der i appendiks 1 en oversigt over de hittitiske konger og deres regeringsperioder, mens appendiks 2 giver et overblik over de vigtigste begivenheder i hittitternes historie. Efter appendiks findes der et ganske begrænset noteapparat.

Mange af kapitlerne har, i tråd med bogens ønske om at henvende sig til et bredere publikum og den populærvidenskabelige genre, iøjnefaldende titler. Heriblandt kapitel 15 "No Sex Please, We're Hittite", der omhandler hittitternes renlighedsregler når det omhandler sex, og love omkring bestialitet og incest. Meget af bogen er derfor skrevet i et ledt og engageret sprog – man er ikke i tvivl om, at Trevor Bryce ved meget og er engageret i emnet, men det bliver aldrig for tungt. Det må derfor siges, at Bryces projekt med en mere populærvidenskabelig tilgang til hittitternes historie er lykkedes. Bogen indeholder også en lang række billeder, som blandt andet dominerer kapitel 21, som omhandler Hattusas mange templer, hvilket gør dette kapitel yderst interessant for den som skulle være interesseret i de arkæologiske fund fra det hittitiske område.

Bryce baserer sine argumenter på den store mængde af originale kileskrift-tavler, som er fundet i Hattusa, og for den som har mod på at dykke dybere ned i de hittitiske kilder har Bryce markeret hver reference i bibliografien som også indeholder en engelsk oversættelse af

hittitiske eller andre originaltekster. Dette giver bogen et aspekt af opslagsværk og kan være særdeles praktisk for den som ikke nødvendigvis kan læse hittitisk, men alligevel ønsker at læse for eksempel de hittitiske lovtekster.

Bibliografien er dog utrolig kort (to sider), hvilket er en af bogens ulemper, og man må derfor ty til *Kingdom of the Hittites* for en mere udførlig bibliografi.

For at opsummere, er bogen helt efter intentionen henvendt til et bredt publikum. Er man ikke van med hittitiske navne kan det dog tage en stund at blive bekendt med dem, men det skal ikke ligge Bryce til last. Bogens noget ledte tone og lidt mere afslappede tilgang til akademisk skrivestil vil for nogen måske være en smule forstyrrende, men som en introduktionsbog fungerer den efter min mening helt fint. Nogle af Bryces påstande vil sikkert kunne diskuteres hvis man selv er ekspert på emnet, men der er efter min overbevisning ingen udsagn som bryder markant med den generelle konsensus (hvis der er sådan en) inden for feltet. Den giver en god og overskuelig gennemgang af de hittitiske konger og hittitisk kultur, men ønsker man en mere dybdegående forståelse for de mere politiske sider af hittiternes historie må man ty til en af Bryces andre bøger. Bogen er dog stadig et betydeligt bidrag til populærvidenskabelig og introducerende litteratur om hittitterne på engelsk, og henvender sig til alt fra historikere, teologer, egyptologer, klassikere og arkæologer. Den fungerer godt som introduktionsbog på grunduddannelser, eller bare for den interesserede læser og jeg vil klart anbefale den for alle, som ønsker en letlæselig introduktion til hittiternes historie.